

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล
ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ขณะขึ้นฝึกปฏิบัติวิชาการพยาบาล

อรยา เหมือนวาจา นศ.¹, เจนจิรา ร่มเรียง นศ.¹,
วานิช สุขสถาน วท.ม.^{2*}

บทคัดย่อ

คุณภาพชีวิตถือเป็นตัวชี้วัดความก้าวหน้าของสถาบันในด้านการพัฒนา นักศึกษาให้มีคุณภาพอย่างหนึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษา พยาบาลขณะที่ขึ้นฝึกปฏิบัติทางการพยาบาล กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาหลักสูตร พยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560 วิทยาลัย พยาบาลและสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 124 คน ซึ่งมีการ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามชนิดตอบด้วยตนเอง โดยใช้แบบวัด WHOQOL – 100 ฉบับภาษาไทย ค่าความเชื่อมั่น Cronbach's alpha coefficient เท่ากับ 0.84 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ T – test และ One – Way Anova

ผลการศึกษา พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล ส่วนใหญ่ มีคะแนนคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ใน ระดับระดับดี ร้อยละ 59.70 รองลงมา อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 40.30 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสุขภาพกาย ด้านจิตใจ และด้านสัมพันธภาพสังคม อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 28.63, 26.10, 22.66 และ 11.30 ตามลำดับ โดยพบว่าอายุ มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตขณะที่ขึ้นฝึกปฏิบัติของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ($p < 0.05$) จากผลการศึกษากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ T- test

¹ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลและสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สวนสุนันทา

² อาจารย์ วิทยาลัยพยาบาลและสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

*Corresponding author E-mail : wanich.su@ssru.ac.th

(เพศ, โรคประจำตัว) พบทั้ง 2 ปัจจัยมีค่า $p > 0.05$ เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ One – Way Anova (อายุ, เกรดเฉลี่ยสะสม, ที่อยู่ปัจจุบัน, รายได้เฉลี่ยต่อเดือน, ที่พักอาศัยในปัจจุบัน, สถานภาพสมรสบิดามารดา) พบมีเพียงอายุเท่านั้นที่มีค่า $p < 0.05$

ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะให้กับมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลด้วยการสนับสนุนนักศึกษาในการขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาล ได้แก่ ด้านการเดินทาง ด้านแหล่งความรู้ และควรพัฒนาคุณภาพนักศึกษาตั้งแต่ช่วงอายุน้อย เพื่อให้เห็นถึงการพัฒนาที่เป็นไปอย่างก้าวหน้าและ เป็นต้น เพื่อนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีตลอดการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต, ฝึกปฏิบัติการพยาบาล, นักศึกษาพยาบาล

Factors Related to the Quality of Life of Junior Nursing Students during their Nursing Practical Period

Oraya Mueanwaja B.N.S¹, Jenjira Romroeng B.N.S¹,

Wanich Suksatan M.Sc.^{2*}

Abstract

Quality of life is considered a measure of the progress of the institution in the development of students to have a quality. This study is a survey research, aiming to study the quality of life and factors related. The sample was 124 junior nursing students who are studying in second semester of academic year 2018, College of Nursing and Health, Suan Sunandha Rajabhat University. The data was collected by a questionnaire, using Thai WHOQOL- 100, Cronbach's alpha coefficient at 0.84. The Statistical tools used are, T-test and One-Way Anova.

The results showed that the quality of life of nursing students good level (59.70%) followed by the moderate level (40.30%). When considering the environmental aspect, physical health, psychological and social relations, the mean scores were at 28.63, 26.10, 22.66 and 11.30, respectively. Factor related to the quality of life was age at the level of 0.05, statistically significant. Based on the results of the study, data analysis using T-test (gender, congenital disease) found both factors with values of $p > 0.05$ when analyzing data using One-Way Anova (age, cumulative GPA, Current address, average income per month, current residence, marital status, parents) found only age with $p < 0.05$.

---

¹ Bachelor of Nursing Science Student, College of nursing and health, Suan Sunandhat Rajabhat University

² Lecturer, College of nursing and health, Suan Sunandhat Rajabhat University

* Corresponding author E-mail : wanich.su@ssru.ac.th

Suggestions for the university for the development of the quality of life of nursing students by supporting students in practicing nursing practice, including travel Knowledge resources. It is suggested that students at different levels should be caused to find the quality of life and related factors in order to promote and develop good quality of life throughout the study duration of their at the bachelor's level.

Keywords: quality of life, nursing practicing, nursing students

บทนำ

คุณภาพชีวิต (Quality of life) องค์การอนามัยโลกได้ให้ความหมายว่าเป็นความพึงพอใจและการรับรู้สถานะของบุคคลในการดำเนินชีวิต โดยจะสัมพันธ์กับความคาดหวัง เป้าหมายของบุคคล วัฒนธรรม ค่านิยม มาตรฐานของสังคม¹ ตามแนวคิดความสุข (Happiness) นั้นให้ความสำคัญต่อสมดุลระหว่างความรู้สึกทางบวก (ความสุข) กับความรู้สึกทางลบ (ความทุกข์ ความซึมเศร้า) ระดับคุณภาพชีวิตจะเปลี่ยนแปลงระดับความสมดุลของความรู้สึกนี้ตลอดเวลา² จากรายงานความสุขสากลประจำปี 2561 ณ นครรัฐวาติกัน³ พบว่า ประเทศไทยได้อันดับที่ 46 จากเดิมอันดับที่ 32 โดยการอาศัยข้อมูลการจัดอันดับของแกลลัป เวิลด์ โพล โดยนำตัวแปรด้านต่างๆ มาวิเคราะห์ได้แก่จีดีพีต่อหัวประชากร (GDP per capita) ความช่วยเหลือทางสังคม (Social support) สุขภาวะ และอายุเฉลี่ยประชากร (Healthy life expectancy at birth) การมีโอกาสดังเลือกในชีวิต (Freedom to make life choices) ความเอื้ออาทรทางสังคม (Generosity) ดัชนีคอร์รัปชัน (Perception of corruption) ซึ่งความสุขถือเป็นปัจจัยสำคัญสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี และการสร้างประโยชน์ต่อสังคม โดยรายงานนี้เป็นการสรุปผลสำรวจระดับความสุขของประชากรใน 156 ประเทศทั่วโลก⁴⁻⁵

สถานการณ์และแนวโน้มของสังคมไทยด้วยโครงสร้างประชากรไทยในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยปี 2557 จากการรายงานมีผู้สูงอายุภายในประเทศสูงเป็นจำนวน 1 ใน 5 ของประชากรทั้งหมดและมากกว่าประชากรเด็ก⁶ แสดงให้เห็นถึงการเร่งให้ความสำคัญในการพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตของประชากรภายในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาวิชาชีพที่เป็นความต้องการของสังคม ซึ่งแน่นอนว่าพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ขาดแคลน⁷ หากมีการพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตตั้งแต่การเป็นนักศึกษาพยาบาลจึงเป็นสิ่งสำคัญที่น่าจะเป็นการพัฒนาปัญหาด้านสาธารณสุขตั้งแต่ต้นเหตุได้อย่างเหมาะสมสู่การเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณภาพแก้ไขปรับตัวได้กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเพื่อขับเคลื่อนประเทศตามยุทธศาสตร์ของกรมสุขภาพจิต⁴ ที่มุ่งพัฒนาคนในประเทศสู่การเป็นผู้ที่ “มีปัญญา อารมณ์ดี มีความสุข อยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่า” กำหนดตัวชี้วัดระดับความสุขของประชากรไทย ตามการสำรวจขององค์การสหประชาชาติ อยู่ที่อันดับ 26 ในปี 2579

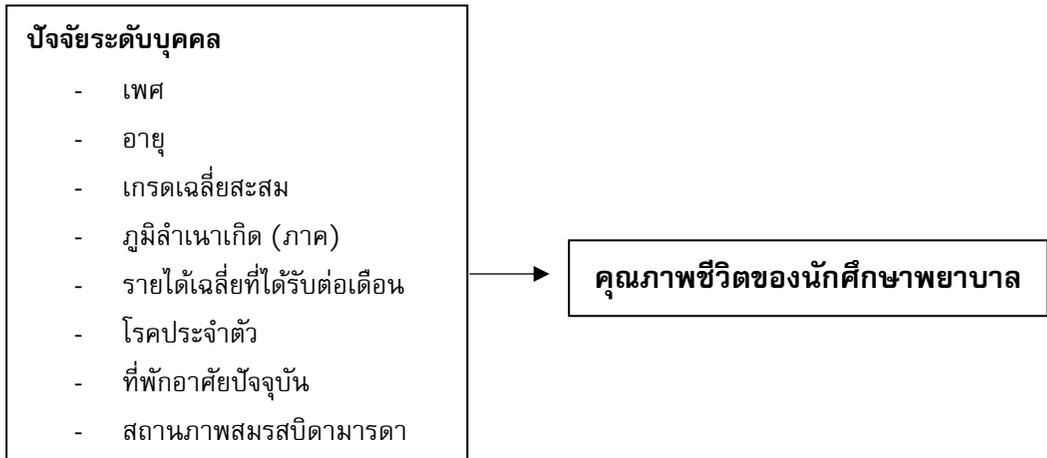
การศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมในระดับดี โดยพบปัจจัยที่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษา คือ ด้านสัมพันธภาพความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น^๘ และคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ พบว่า นักศึกษามีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง^๙ จากการศึกษาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลทั้ง 2 สถาบัน ได้ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจมีความสำคัญต่อการพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลได้เป็นอย่างดี

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาระดับของคุณภาพชีวิตและความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะชั้นฝึกปฏิบัติวิชาการพยาบาล ชั้นปีที่ 3 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560 วิทยาลัยพยาบาลและสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ซึ่งผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตตั้งแต่ช่วงของการเป็นนักศึกษาพยาบาลเพื่อให้เกิดคุณภาพสูงสุด จึงมุ่งศึกษาคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้านครอบคลุมตัวตนของนักศึกษาแต่ละคน เพื่อทำการค้นหาระดับคุณภาพชีวิตรายบุคคล และนำไปสู่การค้นหาระดับคุณภาพชีวิตรายบุคคลของนักศึกษาพยาบาล เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมและยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับการศึกษาตลอดหลักสูตร 4 ปี เพื่อเป็นรากฐานที่ดี ของผลผลิตสู่การเป็นพยาบาลที่ดี ให้การพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อผู้ป่วย และเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสามารถพัฒนาประเทศชาติให้ก้าวหน้าจากปัจจัยความแตกต่างระหว่างบุคคล อันได้แก่ เพศ อายุ เกรดเฉลี่ยสะสม ภูมิลำเนาเกิด (ภาค) รายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือน โรคประจำตัว ปัจจุบันพักอาศัยอยู่กับ สถานภาพสมรสบิดามารดา เป็นต้น

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิต และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา คณะชั้นฝึกปฏิบัติวิชาการพยาบาล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการศึกษา

ปัจจัยระดับบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ เกรดเฉลี่ยสะสม ภูมิลำเนาเกิด (ภาค) รายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือน โรคประจำตัว รูปแบบการพักอาศัยในปัจจุบัน และสถานภาพสมรสบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต ขณะที่ขึ้นปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตและปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลและสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ทั้งเพศชายและหญิง ที่ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2560 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตงานวิจัยดังนี้

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัยเล่มนี้ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มประชากร คือ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560 วิทยาลัยพยาบาลและสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาซึ่งมีจำนวนประชากรทั้งหมด 124 คน ได้จากการกำหนดกลุ่มประชากรแบบจำเพาะเจาะจง

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยคำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้เข้าพบกลุ่มตัวอย่าง โดยแนะนำตัว อธิบายวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่าง ทราบ พร้อมทั้งชี้แจงกับกลุ่มตัวอย่างว่าการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้เป็นไปด้วย ความสมัครใจจะให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเองและแจ้งให้ทราบว่าเมื่อเขา ร่วมโครงการวิจัยแล้ว หากกลุ่มตัวอย่างต้องการออกจากการวิจัยสามารถทำได้ ตลอดเวลา โดยไม่มีผลกระทบใดๆต่อกลุ่มตัวอย่างและข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างจะ ถือเป็นความลับและในการรวบรวมข้อมูลจะไม่ระบุชื่อ หรือที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่างโดย จะนำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้นส่วนผลการวิจัยจะนำเสนอภาพรวมและข้อมูล ทั้งหมดจะถูกทำลายภายใน 1 ปี ภายหลังจากที่ผลการวิจัยได้รับการเผยแพร่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือแบบประเมินคุณภาพชีวิตนักศึกษา พยาบาล ซึ่งผู้วิจัยได้ดัดแปลงข้อมูลมาจากแบบสอบถามเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต WHOQOL-BREF-THAI¹⁰ (ค่าความเชื่อมั่น Cronbach's alpha coefficient เท่ากับ 0.84) ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ชนิดคือแบบภาวะวิสัย (Perceived objective) และอัตวิสัย (self-report subjective) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยเพศ อายุ เกรดเฉลี่ยสะสม ภูมิลำเนาเกิด รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โรคประจำตัว รายวิชาที่ ขึ้นฝึกปฏิบัติ การพักอาศัยในปัจจุบัน และสถานภาพสมรสบิดามารดาจำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 2 คุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวน สุนันทาโดยผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต WHOQOL-BREF-THAI¹⁰ โดยมีทั้งหมด 26 ข้อคำถามประกอบด้วยคำถาม 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย (Physical domain) 2) ด้านจิตใจ (Psychological domain) 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social relationships) 4) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) มีข้อคำถามที่มีความหมายทางบวก 23 ข้อ และข้อคำถามที่มีความหมายทางลบ 3 ข้อ คือข้อ 2 9 11 แต่ละข้อเป็นมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ให้ผู้ตอบเลือกตอบ อันได้แก่ ไม่เลย เล็กน้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามวิเคราะห์เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรจากข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่ามัธยฐาน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุดค่าสูงสุด

สถิติเชิงวิเคราะห์ (Analysis statistic) ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตกลุ่มประชากร ซึ่งได้แก่ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ โรคประจำตัว และวิชาที่ขึ้นฝึกปฏิบัติ ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2560 ทดสอบโดยใช้วิธี T - test (Independent samples test) และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ เกรดเฉลี่ยสะสม ที่อยู่ปัจจุบัน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่พักอาศัยในปัจจุบัน และสถานภาพสมรสบิดามารดาของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2560 ทดสอบด้วยวิธีการ One - Way Anova

ผลการศึกษา

จากการศึกษาลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 88.70 และเพศชายร้อยละ 11.30 นักศึกษาส่วนใหญ่มีอายุช่วง 21 ปี มากที่สุด ร้อยละ 76.60 รองลงมาอายุ 22 ปี ร้อยละ 16.90 มากกว่าร้อยละ 53.20 อาศัยอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมาคือกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 12.90 นักศึกษามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท มากที่สุดร้อยละ 54.80 นักศึกษาร้อยละ 95.20 ไม่มีโรคประจำตัว ส่วนใหญ่นักศึกษาพักคนเดียว ร้อยละ 52.40 และส่วนใหญ่สถานภาพสมรสบิดามารดาอยู่ด้วยกันร้อยละ 71.80

เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตของนักศึกษา โดยรวม พบว่า มีอยู่ในระดับดี ร้อยละ 59.70 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 40.70 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 (n=124)

ระดับคุณภาพชีวิต	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ดี	0	0.00
กลาง	50	40.30
ดี	74	59.70

เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตในแต่ละด้านทั้ง 4 ด้านได้แก่ ด้านร่างกาย อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 74.58 ด้านจิตใจอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 75.53 ด้านสัมพันธภาพสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 74.32 และด้านสิ่งแวดล้อม ระดับปานกลาง ร้อยละ 71.57

ตารางที่ 2 ระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3
จำแนกรายด้าน (n = 124)

คุณภาพชีวิต	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	แปลผล
ด้านสุขภาพกาย	26.10	74.58	กลาง
ด้านจิตใจ	22.66	75.53	กลาง
ด้านสัมพันธภาพสังคม	11.30	75.32	กลาง
ด้านสิ่งแวดล้อม	28.63	71.57	กลาง

เมื่อพิจารณาปัจจัยระดับบุคคลพบว่าเพศ โรคประจำตัว และวิชาที่ขึ้นฝึกปฏิบัติ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญ ($p > 0.05$)

เมื่อพิจารณาปัจจัยระดับบุคคลพบว่าอายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2560 ($p < 0.05$) ส่วนเกรดเฉลี่ยสะสม ($p = 0.75$) ที่อยู่ปัจจุบัน ($p = 0.83$) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ($p = 0.56$) ปัจจุบันพักอาศัยอยู่กับ ($p = 0.49$) และสถานภาพสมรสบิดามารดา ($p = 0.57$) ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2560 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของระดับคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้านกับ
ปัจจัยระดับบุคคลของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 (n = 124)

คุณภาพชีวิตของนักศึกษา	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
อายุ	ระหว่างกลุ่ม	22.05	42	0.53		
	ภายในกลุ่ม	25.07	81	0.31	1.70	0.02*
	รวม	47.12	123	0		
เกรดเฉลี่ยสะสม	ระหว่างกลุ่ม	18.88	42	0.45		
	ภายในกลุ่ม	44.11	81	0.55	0.83	0.75
	รวม	62.99	123	0		
ที่อยู่ปัจจุบัน	ระหว่างกลุ่ม	192.19	42	4.58		
	ภายในกลุ่ม	483.81	81	5.97	0.77	0.83
	รวม	676.00	123	0		
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ระหว่างกลุ่ม	26.05	41	0.64		
	ภายในกลุ่ม	53.96	81	0.67	0.95	0.56
	รวม	80.02	122	0		
ปัจจุบันนักศึกษาพักอาศัย อยู่กับ	ระหว่างกลุ่ม	182.12	42	4.37		
	ภายในกลุ่ม	352.26	81	4.35	1.00	0.49
	รวม	534.39	123	0		
สถานภาพสมรสพ่อแม่	ระหว่างกลุ่ม	42.56	42	1.01		
	ภายในกลุ่ม	85.46	80	1.09	0.95	0.57
	รวม	128.02	122	0		

*P < 0.05

สรุปผลและอภิปรายผล

จากการศึกษา พบว่า คุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ส่วนใหญ่
มีคะแนนคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับระดับดี ร้อยละ 59.70 เนื่องจากนักศึกษา
มีความพอใจกับความสุขของตนเองในปัจจุบันและประเมินระดับคุณภาพชีวิต
ของตนเองอยู่ในระดับที่ดี ในระดับปานกลาง ร้อยละ 40.30 โดยคุณภาพชีวิต

ด้านจิตใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านสัมพันธภาพสังคม ด้านสุขภาพกาย และด้านสิ่งแวดล้อมตามลำดับ อธิบายได้ว่า นักศึกษามีความสุข ความพึงพอใจ ของชีวิต ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ครอบคลุมรวมไปถึงด้าน สภาพแวดล้อม สังคมและเศรษฐกิจ ด้วยวัยวุฒิและได้รับการผ่านการขึ้นฝึกปฏิบัติวิชาการพยาบาลมาแล้วหลายวิชา เช่น การพยาบาลเบื้องต้น การพยาบาลผู้ใหญ่ การพยาบาลเด็ก อาจส่งผลให้นักศึกษามีการปรับตัวในการเรียนรู้ การใช้ชีวิต ได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ พิษณายวีร์ สินสวัสดิ์และคณะ⁸ ศึกษาใน นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 - 4 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 226 คน พบว่า คุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล โดยรวมอยู่ในระดับดี ด้านที่มีค่าสูงสุด คือ ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นด้านที่มีค่าต่ำสุดคือ ด้านที่อยู่อาศัย สำนาราย จูช่วย และคณะ¹¹ ศึกษาในนักศึกษาระดับปริญญาตรีเข้าใหม่ปีการศึกษา 2555 ทั้งหลักสูตร 4 ปีเทียบโอน จำนวน 1400 คน พบว่า นักศึกษามีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับดี ศึกษาคุณภาพชีวิตทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือด้านวิชาการด้านสัมพันธภาพทางสังคมด้านจิตใจและมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้านคือด้านร่างกายและด้านสิ่งแวดล้อม พรชัย พุทธิรักษ์ และคณะ¹² ศึกษาในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 400 คน พบว่า คุณภาพชีวิตนักเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในภาพรวมมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี

ปัจจัยระดับบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 พบว่า อายุ มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) อธิบายได้ว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 อายุที่แตกต่างกัน ทำให้ระดับ วัยวุฒิ การปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งประสบการณ์ในการเรียนรู้รายบุคคลที่แตกต่างกัน ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของนักศึกษาแตกต่างกัน โดยผลการศึกษาครั้งนี้ จึงทำให้อายุเป็นปัจจัยมีความสัมพันธ์กับคุณภาพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และพบว่า เพศ โรคประจำตัวอายุ เกรดเฉลี่ยสะสม ที่อยู่ปัจจุบัน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่พักอาศัยในปัจจุบัน สถานภาพสมรสบิดามารดา ไม่ได้เป็นอุปสรรคที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของนักศึกษาจึงไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล โดยมีความสอดคล้องกับ ลลิตรา สุชีโตวัฒน์¹³ ศึกษาคุณภาพชีวิตของพยาบาลวิชาชีพสาขาอายุศาสตร์ในโรงพยาบาลธรรมศาสตร์

เฉลิมพระเกียรติ จำนวน 124 คน พบว่า อายุเป็นปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต ทัศนัย แก้วแพง และคณะ¹⁴ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ จำนวน 261 คน พบว่า อิทธิพลของปัจจัยเกี่ยวกับ อายุ สภาพภาพ การมีกิจกรรมทางวัฒนธรรมการเมือง ระยะเวลาปฏิบัติงาน สุขภาพกายและจิต เงินเดือน และสวัสดิการ มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) พนมพร กীরิตานนท์¹⁵ ศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง อาจารย์/ข้าราชการ และบุคลากรสายสนับสนุน วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี จำนวน 98 คน พบว่าคุณภาพชีวิตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอายุ อิศวร ดวงจินดา¹⁶ ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 155 คน พบว่า อายุที่เป็นโรคเบาหวาน และความเครียดมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่ามีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 3 มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีนัยสำคัญทางสถิติที่เฉพาะด้าน ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอจากผลการศึกษาคือ ให้มีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ตามรูปแบบเดิมอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป

ทางด้านร่างกาย การส่งเสริมรูปแบบการใช้ชีวิตทั้งด้านการรับประทานอาหารการออกกำลังกาย การพักผ่อนนอนหลับ และการเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ด้วยการรับวัคซีนก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติ

ทางด้านจิตใจ การส่งเสริมรูปแบบการจัดอารมณ์ ความรู้สึก การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้วยการเข้ารับการอบรมค่ายคุณธรรมต่อเนื่องเป็นประจำในทุกปี

ทางด้านสัมพันธภาพทางสังคม การส่งเสริมด้านการเรียนรู้รูปแบบสังคม และการปรับตัวให้เข้ากับสังคม วัฒนธรรม ของแต่ละพื้นที่ การส่งเสริมรูปแบบการปรับตัวเข้ากับสังคมด้วยการออกหน่วยจิตอาสา การลงพื้นที่ทำกิจกรรมร่วมกับสังคม

ทางด้านสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมด้านรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ในวิชาชีพพยาบาล ด้วยการพัฒนาห้องปฏิบัติจริงเพื่อการเรียนรู้ (Laboratory room)

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์วานิช สุขสถาน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักที่ได้ให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ตลอดการดำเนินการวิจัยทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้เป็นอย่างดี และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2560 วิทยาลัยพยาบาลและสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่มีส่วนร่วมให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามเพื่อให้งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

1. วัลลภา เชยบัวแก้ว. กรอบแนวคิดคุณภาพชีวิต (Conceptual Framework of “Quality of Life”) [อินเทอร์เน็ต]. 2560 [เข้าถึงเมื่อ 21 เม.ย. 2561]. เข้าถึงได้จาก: www2.tsu.ac.th/org/lic/uploads/images/life.docx
2. ปิยะวัฒน์ ตรีวิทยา. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต [อินเทอร์เน็ต]. 2559 [เข้าถึงเมื่อ 21 เม.ย. 2561]. เข้าถึงได้จาก: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:1fUnOuGVe9UJ:https://www.tci-thaijo.org/index.php/bulletinAMS/article/download/59887/49191/+&cd=1&hl=th&ct=clnk&gl=th>
3. John F. Helliwell, Richard Layard and Jeffrey D. Sachs. World Happiness Report 2018: New York; 2018.
4. กระทรวงสาธารณสุข. 10 ข้อสูตรสร้างสุขฉบับกรมสุขภาพจิต [อินเทอร์เน็ต]. 2561 [เข้าถึงเมื่อ 21 เม.ย. 2561]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=27842>.
5. BBC NEWS. รายงานความสุขโลก: ฟินแลนด์เป็นประเทศที่มีความสุขที่สุด [อินเทอร์เน็ต]. 2560 [เข้าถึงเมื่อ 21 เม.ย. 2561]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.bbc.com/thai/international-43426122>
6. กระทรวงสาธารณสุข. ปี 61 ไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ [อินเทอร์เน็ต]. 2560 [เข้าถึงเมื่อ 21 เม.ย. 2561]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.thaihealth.or.th/Content/37506-ปี%2061%20ไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ.html>

7. กฤษดา แสงดี. วิถีชีวิตขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการสุขภาพของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. วารสารวิชาการสาธารณสุข 2560;2:1-13.
8. พิษณีย์วีร์ ลินสวัสดิ์, เบญจวรรณ พิททาร์ด. คุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีราชบุรี. วารสารการพยาบาลและการศึกษา 2557;7:97-108.
9. กมลรัตน์ ทองสว่าง. คุณภาพชีวิตของนักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ. วารสารสาระคาม 2560;8:1-14.
10. สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล, ปรีทรรศ ศิลปะกิจ, วนิดา พุ่มไพศาลชัย. เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI). กรมสุขภาพจิต; 2545.
11. สำราญ ชูช่วย, สลักจิตร หิรัญสาลี, สุนทรีย์ สองเมือง. คุณภาพชีวิตนักศึกษาวิทยาลัยราชพฤกษ์: กรณีศึกษานักศึกษาเข้าใหม่ปีการศึกษา 2555. นนทบุรี: วิทยาลัยราชพฤกษ์; 2555.
12. พรชัย พุทธรักษ์, ดำรงค์เกียรติ ศรีเทพ. คุณภาพชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา สถาบันวิจัยและพัฒนา; 2554.
13. ลลิสรา สุชีโตวัฒน์, มาศ ไม้ประเสริฐ. คุณภาพชีวิตของพยาบาลวิชาชีพสาขาอายุรศาสตร์ ในโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต; 2559.
14. พัทนัย แก้วแพง, ธัญลักษณ์ ชวัญสุข, ณัฐนิชา ไชยเอียด. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลสงขลานครินทร์. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สำนักวิจัยและพัฒนา; 2547.
15. พนมพร กิรติตานนท์. ความสุขและคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี. วารสารทันตภิบาล 2556;2:49-58.
16. อิศวร ดวงจินดา. คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารวิชาการสาธารณสุข 2558;6:1-9.